

Avfall som resurs för ett hållbart samhälle

Så hanterar vi avfall för en hållbar framtid

Umeåregionen består av Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Umeå, Vindeln och Vännäs kommuner. Vi samarbetar för att göra regionen mer hållbar. Det här är en förenklad version av vår avfallsplan. Här kan du läsa om de mål vi har satt upp och vad vi ska göra för att nå dem. I den här skriften finns även information om hur vi kommer att följa upp att vi nått målen. Vill du veta mer finns den fullständiga planen på umea.se/avfallsplan.

Umeåregionen vill hantera avfall på ett hållbart sätt. Därför har vi satt mätbara mål för hållbar avfallshantering. Vi har även gjort en plan för vad vi ska göra för att nå målen. Vi strävar efter en cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi betyder att alla som bor i regionen förebygger att resurser tar slut i framtiden. För att lyckas behöver vi tänka på hur vi påverkar både ekonomin, miljön och samhället i stort.

I planen beskriver vi hur vi ska:

- Förebygga avfall
- Använda resurser effektivt och hållbart
- Jobba med återvinning så att råvaror kan användas i nya produkter

Avfallsplan för Umeåregionen

Antagen av Kommunfullmäktige 2020-12-21

Projektgrupp avfallshantering

Katharina Radloff, miljöstrateg | Karin Söderström, hållbarhetschef Vakin | Sabina Sjöström, miljöinspektör | Jenny Vindegard, mark- & exploateringsingenjör | Dag Brändström, gatuingenjör | Maria Sandström, miljöingenjör | Linda Vestin, upphandlare | Nelli Flores Nilsson, planarkitekt

Kartor, illustrationer, layout m.m.

Illustrationer och layout: Umeå kommun där inget annat anges.
Omslagsbild: Scandina/Susanne Kronholm

Hela avfallsplanen finns på webben:

www.umea.se/avfallsplan

Målen i korthet

Avfallsplanen har tre övergripande mål. Varje mål har ett nuläge som beskriver hur vi ligger till sedan tidigare. Det finns en lista på det som alla vi i Umeåregionen ska göra för att nå varje mål. Varje mål har nyckeltal som beskriver vad som ska mätas för att följa upp arbetet. Det finns även målvärden uttryckta i siffror till varje mål.

Mål 1: Minska avfallsmängderna

Om alla hjälps åt kan vi minska mängden avfall med 25 procent från år 2015 till år 2025.

Mål 2: Öka återvinningen

Vi ska göra det lättare för hushåll, kommunala verksamheter och företag att återvinna.

Mål 3: Minska miljöpåverkan

Vi ska hämta avfall med minsta möjliga miljöpåverkan. Vi ska även planera för en renare närmiljö.

Foto: Scandinaav/Anna Rostrom

Mål 1: Minska avfallsmängderna

Att minska mängden avfall är bra för miljön på flera sätt. Det ger lägre energianvändning, mindre utsläpp av växthusgaser och sparar på jordens naturresurser. Både hushåll, företag och andra organisationer måste hjälpas åt att minska avfallsmängderna.

Vad kan du göra?

Du kan hjälpa till genom att vårda, laga, låna, dela, hyra och återbruka produkter. Företag som designar produkter behöver också tänka på vad som händer med produkten efter en tid.

Du kan hjälpa till att minska matsvinnet. Matavfall blir till i flera olika led. Matavfall uppkommer vid odling/uppfödning, vid tillverkning, hos grossister, leverantörer, butiker, restauranger, storkök samt hos hushållen. När du planerar för att inte slänga mat gör det stor skillnad.

Nuläge

Total mängd hushållsavfall, kg/person (2018)

Total mängd hushållsavfall, kg/person (2018)	
Bjurholm	471
Nordmaling	439
Robertsfors	418
Umeå	413
Vindeln	549
Vännäs	418

Vad ska din kommun göra?

- Göra det lättare att lämna avfall för återbruk på återvinningscentralerna.
- Höja kunskapsnivån hos medborgarna. Vi ska informera om kopplingen mellan konsumtion, avfall och miljö.
- Skapa förutsättningar inom varje kommun för återbruk av möbler, IT-utrustning med mera från kommunens egna verksamheter.
- Utbyta erfarenheter om hur matsvinnet kan minskas.
- Tänka på hur vi kan minska matsvinnet när vi planerar menyer, lagar mat och beställer mat inom kommunens offentliga måltidsverksamhet.
- Mäta mängden matsvinn inom kommunens offentliga måltidsverksamhet och berätta om resultaten för allmänheten.
- Höja kunskapsnivån hos företag om hur de kan förebygga avfall.
- Ta upp erfarenheter av hur tillsyn kan användas för att förebygga avfall när kommunerna träffas.
- Höja kunskapsnivån om att förebygga avfall bland kommunanställda och skolelever.
- När vi köper in saker ska vi ställa krav på möjligheter till underhåll, reparation, återbruk och återvinning.

Nyckeltal

Total mängd hushållsavfall, kg/person

Målvärde: **380 kg/person 2025**

Mängd mat- och restavfall, kg/person

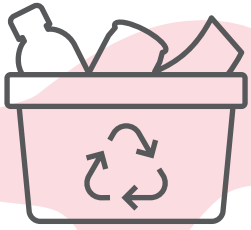
Målvärde: **25 procent mindre mat- och restavfall 2025 jämfört med 2015**

Mängd matsvinn från kommunernas storkök, g/portion

Målvärde: **Nedåtgående trend utifrån lokala mål och mätningar**

Antal upphandlingar som görs enligt en miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling

Målvärde: **Uppåtgående trend**

Mål 2: Öka återvinningen

Återvinning spelar en stor roll i ett hållbart samhälle. Därför är det viktigt att vi tänker på avfall som en resurs och behandlar det på rätt sätt. När vi återvinner avfall blir det till material i nya produkter. Det betyder att det behövs mindre nytt material och att utsläppen av växthusgaser minskar. Biologisk återvinning innebär att näring och energi utvinns ur till exempel trädgårdsavfall och matrester. Genom kompostering eller rötning kan vi cirkulera näringsämnen, sluta kretsloppen och öka andelen förnyelsebar energi.

Vad kan du göra?

Sortera ditt avfall rätt. Kolla in sorteringsguiden på vakin.se om du känner dig osäker.

Har du grovavfall som du vill slänga? Det lämnas till återvinningscentralen (ÅVC). Mer information hittar du på vakin.se: Återvinningscentraler – så funkar det.

Nuläge

Andel hushållsavfall till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, procent (2018)

Bjurholm	28
Nordmaling	29
Robertsfors	36
Umeå	41
Vindeln	27
Vännäs	26

Vad ska din kommun göra?

- Utveckla sorteringsmöjligheter för grovavfall på återvinningscentraler och andra avlämningsplatser
- Utveckla och informera om tjänster för insamling av grovavfall
- Informera om sorteringsmöjligheter för matavfall, förpackningar och returpapper och textil
- Se till att det går att källsortera i kommunala verksamheter
- Se till att de kommunala verksamheterna källsorterar
- Ta fram en plan för att välja ut platser som ska användas som återbruksplatser
- Bidra till att skapa källsorteringsmöjligheter vid byggen
- Undersöka möjligheterna att utveckla en tjänst för att samla in textil
- Informera om avfallshantering inför start av nya företag
- Undersöka möjligheten att använda slam från avloppsreningsverk som en resurs

Nyckeltal

Andel hushållsavfall för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, procent

Målvärde: **60 procent till år 2025**

Andel matavfall som behandlas biologiskt, procent

Målvärde: **Minst 60 procent till år 2025**

Andel rätt sorterat avfall i matavfall, procent

Målvärde: **98 procent till år 2025**

Mål 3: Minska miljöpåverkan

En hållbar avfallshantering minskar samhällets miljöpåverkan. Vi måste också minska miljöpåverkan från själva hanteringen av avfallet. Miljöpåverkan från transporter och behandlingsanläggningar innebär till exempel utsläpp till luft, vatten och buller. Farliga ämnen sprids om vi inte sorterar bort farligt avfall. Nedskräpning påverkar miljön genom läckage av farliga ämnen, spridning av plast och skador på djur och människor. Minskad nedskräpning är viktigt ur miljösynpunkt men kan också bidra till ökad trygghet i samhället.

Vad kan du göra?

Ta med ditt skräp och sortera hemma. Plocka ett skräp om dagen. Lämna farligt avfall som till exempel glödlampor, batterier och elavfall till din återvinningscentral. Om det lämnas i hushållssoporna kan människorna som tar hand om ditt avfall skadas.

Nuläge

Mängd farligt avfall i hushållens restavfall, g/hushåll och vecka (2017)

Bjurholm	18 g
Nordmaling	66 g
Robertsfors	37 g
Umeå	15–22 g
Vindeln	69–85 g
Vännäs	16–30 g

Vad ska din kommun göra?

- Utveckla möjligheterna att sortera farligt avfall på återvinningscentraler
- Informera om de insamlingstjänster för elavfall som redan finns
- När kommunen köper in transporter av avfall ska vi kräva att transporterna görs med fossilfria bränslen
- Minska bränsleförbrukningen när avfalls hämtas
- Minska nedskräpningen. Vi ser över var det finns papperskorgar, städa och vara med i nationella kampanjer för en renare närmiljö.
- Diskutera med producentorganisationer hur nedskräpning vid återvinningsstationer för förpackningar och returpapper kan minskas

Nyckeltal

Nöjdhet med renhållningen av parker och allmänna platser i kommunen, index på skala 1–10 enligt SCB:s medborgarundersökning

Målvärde: **Över nationellt genomsnitt år 2025**

Mängd farligt avfall i hushållens restavfall

Målvärde: **Inget farligt avfall i restavfallet år 2025**

Andel av kommunernas insamling och transport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, procent

Målvärde: **100 procent till år 2025**

Genomförande och uppföljning

För att se till att vi når målen finns ett antal styrmedel.

Styrmedlen är:

Avfallsföreskrifter: Avfallsföreskrifterna innehåller de kommunala bestämmelserna om avfallshantering. De är verktyg för att styra hanteringen av avfall som kommunen ansvarar. De är också rättslig grund i det dagliga arbetet och vid tvister.

Avfallstaxa: Lagen tillåter kommunen att ta ut högre avgifter från de som skapar mer avfall. På så vis sparar fastighetsägare pengar på att förebygga och återvinna avfall.

Kommunikation: Kommunikation och information bidrar till att hushåll, företag och andra verksamheter vet hur de ska göra för att hjälpa till att nå målen i avfallsplanen.

Upphandling: Vid upphandling av varor och tjänster har kommuner möjlighet att ställa miljökrav.

Så här gör vi: Vi försöker se till att produkten kan återbrukas i närmiljön. Vi jobbar också för att avfall ska kunna samlas in och transporteras bort på ett effektivt sätt.

Tillsyn: Tillsyn görs bland annat på industrier, avfallsanläggningar, bilverkstäder, lantbruk, avloppsreningsverk och förorenade områden.

Hur följs arbetet upp?

Avfallsplanen är ett verktyg i kommunernas arbete med att utveckla avfallshanteringen i en hållbar riktning. Vi är enligt lag skyldiga att se över planen vart fjärde år. I Umeåregionens kommuner ska uppföljning och utvärdering av avfallsplanen göras 2022 och 2025. Kommunstyrelsen i respektive kommun ansvarar för uppföljningen av mål och åtgärder.

Vill du veta mer
om Umeåregionens arbete
med avfallshantering?

Mejla umea.kommun@umea.se
eller ring 090-16 10 00

Hela avfallsplanen finns på
www.umea.se/avfallsplan

Sorteringsguiden hittar du här:

www.vakin.se/tjansterochabonnemang/lamnaavfall/sorteringsguide

Lär dig mer om hur du lämnar avfall här:

www.vakin.se/tjansterochabonnemang/lamnaavfall/